

Provinciale Staten

Clustercode WL
Ons kenmerk DOC-00586491

Maastricht 11 december 2023
Verzonden 15 december 2023

Onderwerp

Mededeling portefeuillehouder inzake ter inzage legging Notitie Reikwijdte en Detailniveau behorende bij het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie en afdoening Gewijzigde Motie 3002

Geachte Staten,

Hierbij attendeert het College u er op dat het ministerie van Defensie op 18 december 2023 de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD), horende bij het Nationale Programma Ruimte voor Defensie (NPRD), ter inzage legt: [Ruimte voor Defensie | Defensie.nl](#)

Ruimtebehoefte Defensie

Om te transformeren naar een toekomstgerichte krijgsmacht investeert Defensie in haar mensen, het materieel en de faciliteiten. Met het groeien van de krijgsmacht groeit ook de noodzaak voor ruimte om te kunnen oefenen en trainen. Ook de Nederlands deelname aan het NAVO-partnerschap heeft impact op de ruimtebehoefte van Defensie. Dat bestaat uit het ter beschikking stellen van (milieu)ruimte voor internationale NAVO oefeningen en het reserveren van ruimte voor het zo nodig stationeren van internationale troepen en materieel in Nederland, mocht de geopolitieke situatie daarom vragen.

Ook de Duitse en Belgische defensie-onderdelen kunnen de komende periode hun inzet aanpassen, met ook mogelijke invloed op Limburg. De krijgsmacht zal daardoor in de toekomst nadrukkelijker aanwezig zijn in de fysieke leefomgeving. Defensie heeft in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau een dertiental activiteiten onderscheiden waar aanvullende ruimtebehoefte voor nodig is op nationaal niveau.

Van die dertien activiteiten zijn er vijf die mogelijk in Limburg leiden tot een aanvullende ruimtebehoefte (fysieke ruimte en/of milieu of stikstofruimte):

- oefenen in verstedelijkt gebied
- toename gebruik jachtvliegtuigcapaciteit
- laagvlieggebieden helikopters
- korte/smalle onverharde landingsbaan tactisch luchttransport
- oefenterrein met graafmogelijkheden

Voor Limburg betreft de ruimtevraag een mogelijke intensivering van het laagvliegen met helikopters in het bestaande laagvlieggebied dat grofweg tussen Deurne, Venlo en Weert ligt. Voor het uitbreiden van de jachtvliegtuigcapaciteit kijkt Defensie nadrukkelijk in de richting van vliegbasis De Peel, maar in het plan-MER kijkt Defensie ook naar vliegbasis Volkel (relevant voor de kop van Noord-Limburg). Voor de realisatie van een onverharde baan, bedoeld om te kunnen oefenen met landen en opstijgen op onverharde banen, is De Peel eveneens in beeld. Zie voor meer informatie de NRD via bovengenoemde link.

Nationaal Programma Ruimte voor Defensie

Het in beeld brengen van de ruimtebehoefte, het maken van een afweging van de ruimtebehoefte ten opzichte van de andere opgaven, en het borgen van het nieuwe ruimtegebruik, staat centraal in het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD). Het NPRD wordt een onderdeel van de Kabinetsbrede Nota Ruimte die (naar planning) in 2024 ter besluitvorming in het Kabinet voorligt. Om tot afgewogen en onderbouwde keuzes te komen in het NPRD start het ministerie van Defensie een plan-MER procedure. Dit om effecten en alternatieven van de ruimtevraag van Defensie in beeld te brengen en te beoordelen. De Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) vormt de (formele) start van die MER-procedure. De NRD ligt tot 12 februari 2024 ter inzage. Tijdens deze periode kan een ieder een zienswijzen indienen.

Ons College heeft goed contact met de gemeenten rondom vliegbases De Peel en Volkel en met Noord-Brabant. Er is rondom vliegbasis De Peel een bestuurlijke overlegstructuur ingericht onder leiding van de burgemeester van Venray waarin dertien gemeenten en twee provincies afstemmen over het NPRD en de mogelijke reactivering van deze vliegbasis. Met betrekking tot vliegbasis Geilenkirchen stemt het College regelmatig af met de gemeenten Beekdaelen en Brunssum. Het College zal samen met deze partners de NRD besturen en een zienswijze voorbereiden.

Reactivering vliegbasis De Peel

De reactivering van vliegbasis De Peel is één van de alternatieven voor het alloceren van extra jachtvliegtuigcapaciteit in Nederland. Het belangrijkste besluit dat voor de reactivering nodig zal zijn is het Luchthavenbesluit. Aan dat Luchthavenbesluit zijn verschillende zaken gekoppeld: een project-MER, een milieuvergunning en een natuurvergunning. Het bevoegd gezag is in alle gevallen het Rijk.

De Staatssecretaris van Defensie heeft aangegeven het eerder al gestarte proces voor de reactivering stil te zetten totdat er een Kabinetsbesluit ligt over het NPRD (naar verwachting eind 2024). In de regio zijn er grote zorgen dat de leefbaarheid van Noord-Limburg onder druk komt te staan door een toename van de jachtvliegtuigcapaciteit.

De grootste zorg leeft natuurlijk rondom de reactivering van vliegbasis De Peel, maar ook het vliegverkeer van Volkel vliegt over Noord-Limburg. Ook leven er bij agrarische bedrijven zorgen over hun bedrijfsvoering. Deze zorgen neemt het College mee in de gesprekken met Defensie en in de zienswijze.

NAVO activiteiten

In de NRD beperkt Defensie zich vooralsnog tot alleen de ruimtevraag voor de 'eigen' krijgsmacht, waarbij wel de verplichtingen die volgen uit het NAVO lidmaatschap worden meegenomen, maar niet de activiteiten die NAVO zelf heeft in Nederland of in de direct nabijheid van Nederland. De NAVO is in en rondom Zuid-Limburg aanwezig met een vliegbasis in Geilenkirchen, een hoofdkantoor in Brunssum en een (Amerikaanse) opslag en onderhoudslocatie in Eyselshoven. Het ruimtebeslag (fysiek- en milieu-) van die activiteiten staat niet in de NRD en daar zal het College een opmerking richting Defensie over maken. Overigens kan het College u melden dat de NAVO heeft aangegeven zes nieuwe AWACS toestellen te hebben besteld die vanaf 2031 zullen worden ingezet op Geilenkirchen. Deze nieuwe toestellen produceren minder geluid dan de huidige toestellen en komen vier jaar eerder dan oorspronkelijk gepland.

Planning NRD en NPRD

De NRD ligt tot 12 februari 2024 ter inzage. Medio April 2024 komt Defensie met een reactie op de ingediende zienswijzen en zal de NRD definitief worden vastgesteld. Medio zomer 2024 verwacht Defensie de plan-MER gereed te hebben. Deze zal samen met de concept NPRD ter inzage gaan (naar verwachting) direct na de zomer. Aan het eind van 2024 zullen de bewindslieden van Defensie en BZK het NPRD (incl. MER) vaststellen. Defensie anticipeert op een vertraging van de Nota Ruimte waardoor de koppeling van het NPRD aan de Nota Ruimte in stand blijft. Een koppeling die naar onze opvattingen ook essentieel is gelet op de potentieel grote impact op andere ruimtevragen die de Defensieactiviteiten hebben.

Regionale afstemming

De Provincie stemt met betrekking tot de militaire luchtvaart regelmatig af met de gemeenten rondom de militaire luchthavens en de Provincie Noord-Brabant. Zoals eerder al genoemd is er een bestuurlijke overlegstructuur ingericht onder leiding van de burgemeester van Venray waarin dertien Limburgse en Noord-Brabantse gemeenten en twee provincies afstemmen over het NPRD en de mogelijke reactivering van vliegbasis De Peel. Daarnaast zijn Gedeputeerde Staten lid van drie luchtvaartcommissies: de Commissie Overleg en Voorlichting Milieu (COVM) De Peel, de COVM Volkel, en de Commissie AWACS Limburg (CAL). In deze commissies gaan gemeenten, omwonenden en de provincie(s) het gesprek aan met de luchthaven en het Rijk over (met name) het milieu en de leefomgeving.

Participatie

Defensie is verantwoordelijk voor de participatie. Ons College heeft bij Defensie aangedrongen om voor de regio's rondom de vliegbases informatiesessies te houden voor de leden van de Commissies Overleg en Voorlichting Milieu (COVM) van vliegbasis De Peel en Volkel, de Commissie AWACS Limburg (CAL), en andere belanghebbenden. Defensie houdt deze sessies op 21 december (De Peel) en 22 december 2023 (Volkel). Op verzoek van enkele leden van de CAL AWACS is de sessie voor de AWACS verplaatst naar medio januari.

De andere onderdelen van de ruimtevraag van Defensie zijn anders qua potentiële impact en volgen het algemene participatie-spoor van de NPRD, waar door Defensie nog berichtgeving over zal volgen.

Standpunt College

Ons College heeft begrip dat de geopolitieke situatie extra inzet vanuit de Nederlandse krijgsmacht vereist. Vrede en veiligheid hebben prioriteit naast andere belangen zoals leefbaarheid, natuur en economie, maar sluiten deze wat het College betreft niet uit. De Defensie-activiteiten, maar zeker de mogelijke reactivering van de militaire vliegbasis De Peel heeft grote impact op de leefbaarheid van een groot gebied in Limburg en Noord-Brabant, de waarde van bestaande woningen en de ontwikkelingsmogelijkheden voor nieuwe woningen, beperking van de mogelijkheden voor realisatie van windturbines, een verstorend effect op de natuur, waterbeheer en economie (onder meer ambities hippische regio). Ook zal de stikstofuitstoot een belangrijk onderdeel zijn waar grote aandacht voor zal zijn.

De ruimtebehoefte van Defensie heeft gevolgen voor de Provinciale- en regionale opgaven. Die provinciale opgave –zowel voor stikstof als voor ruimte- volgt uit Rijksprogramma's die de Provincie uitvoert. Ons College verwacht dat het Kabinet daar een integrale afweging over maakt. De Staatssecretaris vraagt van de Provincie een doorvertaling van de ruimtebehoefte van Defensie in onze Omgevingsvisie en onze Programma's (zie Kamerbrief 5 juli 2023¹). Dit is wat het College betreft echter nog lang niet aan de orde.

Ontwikkelperspectief NOVEX De Peel en concept Ruimtelijk Voorstel

In het concept Ruimtelijk Voorstel (zoals besproken in de commissie LEO op 30 november 2023), en in het Ontwikkelperspectief NOVEX De Peel (vrijgegeven op 14 december 2023), loopt het College vooruit op het NPRD. Dat heeft te maken met de volgorde van deze processen, waarbij er naar verwachting een Ruimtelijk Arrangement wordt gesloten (op basis van het Ruimtelijk Voorstel) voordat het NPRD ter besluitvorming in het Kabinet voorligt.

De conclusie in het Ontwikkelperspectief is dat het heropenen van de vliegbasis in geen van de scenario's een wenkend perspectief is omdat het een grote aanvullende druk zet om de andere nationale en regionale doelen in de volle omgang te realiseren.

In het concept Ruimtelijk Voorstel stelt het College dat: pas als uit een integraal Kabinetsbesluit blijkt dat reactivering van de vliegbasis onvermijdelijk is, de impact daarvan gekwantificeerd is, en er een overeenkomst tussen Rijk, regio en Provincie is over een samenhangend pakket van compensatiemaatregelen en mee-koppelkansen, er een doorvertaling van het NPRD in de Provinciale Omgevingsvisie en –Programma's aan de orde kan zijn. Maar het is aan de Staatssecretaris danwel het Kabinet om hier de eerste stappen in te zetten.

¹ <https://open.overheid.nl/documenten/d9c35c2b-238d-42f6-b72a-222cef8b68f7/file>

Zienswijze op NRD

Het College zal de NRD gaan bestuderen en een zienswijze indienen. In die zienswijze zal het College in ieder geval aandacht vragen voor het ruimtebeslag (fysiek en milieu) van de NAVO in en in de nabijheid van Zuid-Limburg. Verder zal het College de onwenselijkheid uitspreken van de (mogelijke) reactivering van vliegbasis De Peel vanwege de grote impact op de leefomgeving, en de grote invloed op onze Provinciale opgaven en –ambities. Tot slot zal het College ook aandacht vragen voor de effecten op dieren (schrikreacties) van laagvliegende helikopters en de invloed die dat heeft op de bedrijfsvoering van agrarische bedrijven, waaronder de hippische sector. De nadere bestudering van de NRD kan aanleiding zijn ook andere zaken te adresseren in de zienswijze.

Vanzelfsprekend zal ons College afstemmen met de gemeenten die in de invloedssfeer van De Peel, Volkel en Geilenkirchen liggen en met de Provincie Noord-Brabant. Het College zal u een afschrift sturen van de provinciale zienswijze op de Nota Reikwijdte en Detailniveau en u informeren over het verdere proces.

Gewijzigde Motie 3002 Wolters Gregório c.s. inzake Belangen de Peel

In deze Motie Verzoeken Provinciale Staten het College van Gedeputeerde Staten om:

- PS in Q1 2024 overzichtelijk te maken hoe het proces rondom deze ontwikkeling verloopt,
- Bij het Rijk er zowel mondeling als schriftelijk op aan te dringen dat de regio de Peel een kwetsbaar gebied met veel opgaven is, en het daarom voor extra activiteiten moet worden ontzien.

Bij het formuleren van de zienswijze zal het College uitvoering geven aan deze motie. Het College beschouwt de Gewijzigde Motie 3002 hiermee als afgedaan.

Gedeputeerde Staten,
Namens dezen,

M.L.M. Theuns